

GIÁO DỤC SINGAPORE: KINH NGHIỆM VÀ GỢI Ý PHÁT TRIỂN GIÁO DỤC LÀO CAI

• TRƯƠNG KIM MINH

Sở Giáo dục - Đào tạo Lào Cai

Bắt đầu từ tháng 6 năm 1999, Dự án Việt - Bỉ đào tạo giáo viên cho các trường sư phạm thuộc bảy tỉnh miền Bắc Việt Nam gồm: Lai Châu, Lào Cai, Sơn La, Hà Giang, Cao Bằng, Tuyên Quang, Lạng Sơn, đã được triển khai. Trong quá trình đó, Dự án đã tổ chức một số chuyến đi tham quan học tập nước ngoài cho các cán bộ quản lý giáo dục và các thành viên của Ban dự án tại Bỉ và châu Á. Mới đây, trong dịp đi nghiên cứu, học tập tại Viện Giáo dục và một số trường học của Singapore, chúng tôi đã tìm hiểu tình hình giáo dục nước này và thu được những bài học kinh nghiệm có tác dụng rất thiết thực đối với công tác quản lý, chỉ đạo phát triển giáo dục ở địa phương. Đó là:

- Về quản lý: Hệ thống giáo dục Singapore chỉ có hai cấp: Bộ và trường. Điều này có nhiều thuận lợi, vì sự chỉ đạo mang tính chất trực tiếp, thống nhất cả nước; không phân cấp thêm sở, phòng. Tài chính, nhân sự, tổ chức bộ máy trường học đã tự chủ và tự chịu trách nhiệm.

- Về vai trò của trường học: Trường học ở Singapore có vai trò đặc biệt quan trọng, quyết định chất lượng giáo dục, vì chất lượng giáo dục được tạo bởi quá trình giáo dục; quá trình giáo dục chỉ có thể diễn ra và vận hành tối ưu nhờ sự hoạt động tương tác, tích cực của giáo viên và học sinh trong nhà trường. Do đó, Singapore đặc biệt chú trọng đầu tư phát triển trường học theo hướng thân thiện, tích cực với một triết lý giáo dục là "Học để biết, học để làm, học để cùng chung sống, học để tồn tại" và với mục tiêu giáo dục rất rõ ràng, cụ thể.

- Về vai trò của hiệu trưởng trường học: Hiệu trưởng trường học ở Singapore được giao nhiều quyền và tự chịu trách nhiệm về việc tổ chức thực hiện nhiệm vụ của mình. Hiệu trưởng trước

hết là nhà lãnh đạo và nhà quản lý trường học; là người đầu tiên nhận thức được tính cấp bách của sự thay đổi, khởi xướng sự thay đổi, đồng thời là người lãnh đạo, tổ chức thực hiện sự thay đổi, xác định đúng mối quan hệ giữa những thách thức và những điều kiện hỗ trợ phù hợp, luôn xem xét, phân tích thực tiễn để điều chỉnh kịp thời nhằm đạt được sự phù hợp với thực tiễn, gọn lỏm và xác định đúng giới hạn của sự thay đổi trong trường học. Vì vậy, ở Singapore hiệu trưởng được đào tạo công phu và bài bản, là những người xuất sắc, có tầm nhìn chiến lược.

- Về vai trò của giáo viên: Giáo viên có vai trò quyết định chất lượng, hiệu quả giáo dục. Vì vậy, ở Singapore, giáo viên được đào tạo rất công phu theo quy trình: Học kiến thức đại cương, đi thực tế ở trường học, trở lại cơ sở đào tạo học tiếp (bản thân sinh viên xác định nghề, trường học có nhận xét riêng gửi cho cơ sở đào tạo giáo viên; căn cứ vào sự lựa chọn của sinh viên và nhận xét của trường học, cơ sở đào tạo quyết định một sinh viên có học tiếp để trở thành giáo viên không hay chuyển học khoa khác). Chương trình đào tạo giáo viên ở Singapore rất thiết thực, toàn diện, điều kiện dạy và học hợp chuẩn và hiện đại. Khi nhận dạy học ở trường học, người giáo viên tiếp tục được bồi dưỡng chuyên môn, nghiệp vụ nghiêm túc, thường xuyên bằng chương trình phát triển đội ngũ thời lượng 100 giờ/người/năm và bằng nhiều hỗ trợ khác từ trường học nơi họ công tác, từ công nghệ thông tin; bằng sự khuyến khích từ chế độ tiền lương thỏa đáng, và còn bằng sự kì vọng của cha mẹ học sinh, của xã hội vào giáo viên, nhà trường, sự nghiệp giáo dục. (Singapore xếp thứ tự ưu tiên như sau: Thứ nhất quân đội, thứ hai giáo dục..., nhờ vậy người Singapore đã thực hiện chiến lược phát triển

nhân lực rất thành công).

- Mục tiêu, chương trình, nội dung, phương pháp giáo dục được thiết kế khá tốt, kịp thời đáp ứng sự thay đổi; tổ chức thực hiện linh hoạt, sáng tạo. Từng trường học xác định rõ: Sứ mệnh, Mục tiêu, Giá trị, Tầm nhìn.

Có thể khẳng định rằng, những bài học kinh nghiệm nêu trên rất có nghĩa, đồng thời, cũng gợi ý cho chúng tôi những vấn đề có thể vận dụng vào thực tiễn phát triển giáo dục của Lào Cai.

a) Một số bài học kinh nghiệm của Singapore đã và đang được vận dụng. Đó là:

- Xây dựng trường học thân thiện, học sinh tích cực với lộ trình phù hợp, bước đi cụ thể trong điều kiện thực tế của Lào Cai.

- Tập trung mọi nỗ lực để tạo nên những chuyển biến tích cực trong trường học. Xác định đơn vị cơ bản của trường học là lớp học, đơn vị cơ bản của dạy học là giờ dạy học để lãnh đạo sự thay đổi toàn diện trường học.

- Đề cao vai trò, vị trí của người hiệu trưởng, đồng thời xác định rõ trách nhiệm của hiệu trưởng với tư cách là người đứng đầu trường học, từng bước thực hiện cơ chế tự chủ, tự chịu trách nhiệm.

b) Một số bài học kinh nghiệm sẽ được nghiên cứu và từng bước vận dụng tại địa phương trong thời gian tới như:

- Đào tạo, bồi dưỡng hiệu trưởng trường học bằng các hình thức: Tập trung, tại chức; theo lớp, theo chuyên đề; kết hợp thực tiễn lãnh đạo, quản lý trường học với tự nghiên cứu khoa học quản lý giáo dục; kết hợp học tập trong sách vở với chia sẻ kinh nghiệm giữa đồng nghiệp qua giao lưu, kiểm tra chéo, tham quan trường học trong, ngoài tỉnh, đặc biệt là các mô hình trường học tiên tiến; thành lập câu lạc bộ hiệu trưởng để tạo môi trường sinh hoạt nghiệp vụ, nâng cao trình độ quản lý. Khuyến khích hiệu trưởng đi tham quan học tập ở nước ngoài.

- Nâng cao chất lượng, hiệu quả hoạt động bồi dưỡng thường xuyên và bồi dưỡng theo chu kì, nhằm phát triển đội ngũ giáo viên; xây dựng thư viện trường học thân thiện, đẩy mạnh ứng

dụng công nghệ thông tin, xây dựng đội ngũ giáo viên cốt cán, tổ chức thi sát hạch trình độ chuyên môn, nghiệp vụ của giáo viên để thúc đẩy phong trào tự học, sáng tạo trong đội ngũ giáo viên; tổ chức hội thảo để giáo viên chia sẻ kinh nghiệm, tổ chức giao lưu giáo viên các trường ở thành phố với nông thôn, vùng núi cao với vùng thấp, giúp họ tìm lại cảm xúc nghề nghiệp mạnh mẽ, từ đó làm nảy sinh những tình cảm mới, những ý tưởng mới... ngọn nguồn của sự sáng tạo. Đặc biệt cần chú ý bồi dưỡng nâng cao các kĩ năng giao tiếp, kĩ năng phối hợp với người khác.

- Tổ chức nhiều hoạt động có tác dụng tích cực, hiệu quả giáo dục cao đối với học sinh như: "Mỗi ngày một câu chuyện" (môn tiếng Anh, tiếng Trung), "Ngày của những người sáng tạo trẻ tuổi" (môn Công nghệ), "Trò chơi đoán chữ", v.v... Khuyến khích các trường học cung cấp cho học sinh những hoạt động giáo dục tốt nhất, chất lượng nhất để hình thành nhân cách: Lòng tự tin, dũng cảm, đối mặt với những thách thức trong cuộc sống, biết gắn kết, phối hợp với mọi người..., thực hiện nguyên tắc "Điểm khởi đầu là học sinh, tập trung vào học sinh"; kiên quyết loại bỏ những hoạt động không cần thiết.

- Chỉ đạo hiệu trưởng xác định: Sứ mệnh, Tầm nhìn, Mục tiêu, Giá trị của mỗi trường. Thông qua hoạt động này nâng cao nhận thức của tập thể giáo viên, tập thể học sinh, cha mẹ học sinh và hệ thống chính trị ở địa phương, nâng cao vai trò, vị trí của trường học, tạo động lực cho nhà trường phát triển.

Có thể nói, chuyến công tác nghiên cứu học tập tại Singapore là một hình thức bồi dưỡng nâng cao trình độ cho cán bộ quản lý giáo dục có hiệu quả. Đúng như các cụ ta đã nói: "Trăm nghe không bằng một thấy".

SUMMARY

The author describes some lessons gained from a study tour in Singapore in the Vietnam-Belgian teacher training project for 7 northern mountainous provinces: Lai Chau, Lao Cai, Son La, Ha Giang, Cao Bang and Lang Son. From that the author draws lessons which are being applied in the localities and some results.